

Hagyomány és mesterség

**II. FELNŐTT ÉS IFJÚSÁGI
NÉPMŰVÉSZETI TÁBOR**

**SÓSTÓI MÚZEUMFALU
NYÍREGYHÁZA - SÓSTÓFÜRDŐ**

2011. JÚLIUS 10-16.

Felhívás

Isten hozott!

**TÁBORUNK ÜZENET EGY KORBÓL, AMIKOR
A KÖRNYEZETÜNKBEN TALÁLHATÓ ANYAGOKAT ÉS NAGY-
RÉSzt
A SAJÁT ERŐNKET HASZNÁLTUK FEL;
TUDÁSUNK HASZNOSSÁGÁT AZ IDŐ IGAZOLTA;
AZT ÁLLÍTOTTK ELŐ ÉS AZT FOGYASZTOTTUK,
AMIRE VALÓBAN SZÜKSÉGÜNK VOLT;
A HULLADÉK NEM SZEMÉT VOLT,
HANEM A NAGY KÖRFORGÁS RÉSZÉ;
AZ ÉLETMÓDOT A MÉRTÉKLETESÉG JELLEMEZTE;
MELLETTÜNK A TERMÉSZET IS ÉLNI TUDOTT;
A KÉZI MUNKA VOLT JELLEMZŐ ÉS A TÁRGYAKNAK LELKE
VOLT;
A MESTEREK ÁTADTÁK TUDÁSUKAT
ÉS AZ INASOK ALÁZATTAL TANULTAK.
EGY KORBÓL, AMILYENBEN SOKAN MA IS SZÍVESEN ÉLÉNÉK.
TÁBORUNK EGY KIS LÉPÉS EBBE AZ IRÁNYBA.**

II. NÉPMŰVÉSZETI TÁBOR A SÓSTÓI MÚZEUMFALUBAN

Hagyomány és ökológia – a helyi természeti erőforrások fenntartható használata a kézművészetben.

A hagyományos mesterségek a helyi, rendelkezésre álló anyagokat használták fel, alkalmazkodva a természetes adottságokhoz és minimális hulladékot termelve. Ez a szemlélet ma hasznos információt adhat életmódunk és termelési, fogyasztási szokásaink alakításához.

Egy olyan népművészeti tábor létrehozását szeretnénk, amely a népművészetet még a saját környezetében mutatja be. Erre a Sóstói Múzeumfaluba területe alkalmas, ahol lehetőséget kaptunk a rendezvény lebonyolítására. A múzeum egy hétre megelevenedik, „élő” falu lesz, mellyel felidézhetjük a régi idők hangulatát és mesterségeit, illetve egy falu lakóinak hétköznapijait, ünnepeit, már elfeledett szokásait, közösségeit, meséit, történeteit, énekeit, táncait.

A tervezett programokkal és a falulakók viseletbe öltöztetésével szeretnénk láthatóvá tenni, bemutatni a feledésbe merült magyar, valamint különböző nemzetiségek és a térség környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárását, megismertetését.

A tábor programjában tervezett előadások tematikája szokatlan egy népművészeti tábor esetében. A kézművészet technikáitól jóval többet szeretnénk átadni a résztvevők számára. Az előadások az életmód, a hagyományok, az ökológia és a gazdálkodás témaköréit érintik, megmutatva az összefüggéseket, melyek felismerése hatással lehet életünkre.

Jelentkezés és kapcsolat:

Bors Alapítvány

4400 Nyíregyháza, Szabolcs út 6.

Makra Márta, telefon: 20/ 926- 9113; 30/566-4910

E-mail: makramarta@gmail.com

Köténykötés után - pillanatkép a 2010-es táborból

A TÁBOR FELÉPÍTÉSE

A táboron belül több **népművészeti csoport** tevékenykedik:

1. **Szalma-csuhé-gyékény** – *Bencsik Márta* vezetésével
2. **Fazekas** – *Barcsay Andrea* vezetésével
3. **Kézi hímző** – *Dr. Illés Károlyné* vezetésével
4. **Szövő** – *Lakatos Istvánné* vezetésével
5. **Nemezkesztő** – *Kaszás Ákos* vezetésével
6. **Fajáték készítő, faműves** – *Széll János* vezetésével
7. **Néptánc** – Buzaiak és az *Eszterlánc*, valamint *Busai Norbert* és *Busai Zsuzsa* vezetésével
8. **Ének és népzene** – *Hajdú Ágota* vezetésével

A csoportok szakáguknak megfelelően előre kidolgozott tematika alapján dolgoznak – országosan és a megyében is elismert szakemberek segítségével.

Kapcsolódó programok:

Az idei rendezvényre három nagyobb programmal készülünk. A **Lármafa Egyesület** ajánlásával és szervezési segítségével vendégünk lesz az **Eszterlánc zenekar** az erdélyi Mezőségből érkező zenészekkel, énekesekkel, adatközlőkkel. Ehhez kapcsolódik **Kása Béla** fotóművész „Erdélyi öreg muzsikusok és magyarországi fiatal zenészek” című fotókiállítása, mely mindkét kultúrát élénk tárja. Ezen felül erdélyi és magyar mesterek közös munkájával egy fa szerkezetű **körhintát** készítünk.

Célcsoportok:

- **Ifjúsági korcsoport** (általános és középiskolás csoportok, egyéni érdeklődők)
- **Felnőtt korcsoporton** belül a népművészet területén dolgozók, a népművészet iránt érdeklődők, népművészeti egyesületek tagjai,
- **Idősebb korcsoport:** aktív nyugdíjasok, népművészet és hagyományos mesterségek iránt érdeklődők

A tábor várható létszáma: **100 fő**.

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk.

TERVEZETT KÖZÖS PROGRAMOK

Július 10. vasárnap

13.00 Megérkezés a táborba, regisztráció, szállások elfoglalása

Július 11. hétfő

10.00 A tábor megnyitója – Ünneplés köténykötés

Kása Béla fotóművész kiállításának megnyitója

20.00 Táncház az Eszterlánccal • Közreműködnek : Buzai adatközlők, valamint Busai Norbert és Busai Zsuzsanna, a Jászság Népi Együttes táncosai
Kóstoló: tálmos-bálmos - helyben készített erdélyi étel

Július 12. kedd

10.00 Szakmai nap: a Lármafa Egyesület, az Eszterlánc Zenekar és a táborban tevékenykedő népművészeti egyesületek tagjai számára, valamint az E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület részvételével.

19.00 Erdélyi viseletek és táncok • Vezeti: Török Renáta - Terka baba

Közreműködik az Eszterlánc

Kóstoló: erdélyi túrófánk - helyben készített erdélyi étel

21.00 „Szűnyog-mozi” - Filmvetítés

Július 13. szerda

19.00 Népmese est – Csángó mesék • Közreműködik : Baboth Dóra - mesemondó

20.00 Eszterlánc - Annus néni mezősegi énekeket tanít

Kóstoló: csángó palacsinta (Pánkó) - helyben készített erdélyi étel

Július 14. csütörtök

18. 30 Erdőjárás – kirándulás a Sóstói erdőben a Nyírerdő ZRT. szakmai vezetésével

19.00 Élő falu program - fenntartható életmód kampány falvakban - Miklós Rudolf mikóházi gazdálkodó előadása

Kóstoló: erdélyi padlizsános lepény - helyben készült erdélyi étel

Július 15. péntek

19.00 Egészség - Betegség: Szilágyi István – kung-fu mester

20.00 Válogatás Arany János műveiből - a falulakók rövid mókás előadása

Kóstoló: Angyalbogyó

Táncház - Bürkös Zenekar

Közreműködnek: Busai Norbert és Busai Zsuzsanna, a Jászság Népi Együttes táncosai

Július 16. szombat

15.00 Körhinta avatás

19.00 Hozz magaddal - pálinka kóstoló

Közös vacsora, gödörgetés: „tábortűz” mellett táborzárás

Július 17. vasárnap

Hazautazás

CSOPORTVEZETŐINK

Szalma, csuhé, gyékény – *Bencsik Márta* népi iparművész

„...Nincs csodálatosabb, mint a természet és valamit létrehozni az ott felkínált anyagok közül, mely örömet okoz az alkotónak, és annak is, aki az alkotásokat szereti, értékeli, esetleg használja... Húsz éve dolgozom szalaszalag, gyermekkorom óta kézműveskedem, lányaim, unokáim megtanulták és újízik a mesterséget. A tárgykészítés, az anyag formálhatósága és az általam készített termék szépsége sikert jelent számomra, és egyfajta belső nyugalmat, harmóniát, melyre minden embernek szüksége lenne, legyen az zene, tánc, festészet, bármi egyéb művészeti tevékenység... Tárgykészítés közben sok technikai megoldást megismerünk, megtanuljuk a kezünket sok mindenre

használni munkáink során. Így a mindennapi életben is jól tudjuk ismereteinket alkalmazni; ezáltal nő a problémamegoldó képességünk.”

Fazekas – *Barcsay Andrea* népi iparművész, a népművészet ifjú mestere

„Agyagozok, alkotok és varázsolok. Újat készítek, de régít őrzök.

Csodálatos ez az anyag, hiszen a földből kiásva csak egy darab sár, de hozzáértő kezekkel és hatalmas szívvel csodát lehet belőle és vele véghezvinni.

Belőle és vele. Vele, mert csak akkor tehetünk az agyaggal bármit, ha hagyja, és csak akkor hagyja, ha tisztelettel szólnunk hozzá. Akkor viszont tényleg varázsolhatunk vele.

A mai modern, rohanó világban a néphagyományok, a népművészet egyre inkább divattá válik, emiatt kicsit sír az egyik szemem az öröm mellett. Örvendetes, hogy egyre több ember használja azokat a tárgyakat, eszközöket, amik a dédapáink és dédanyáink életében mindennaposak

voltak, csak a tárgyak, eszközök „lelke” veszett el útközben. Azt gondolom, hogy egy folyamat részei vagyunk, és ha a folyamat jó irányban halad, akkor a lelkek visszatérnek majd azon emberek tárgyaiba, akik szívvel és szeretettel használják eleink örökségét – és ez a cél.

Az alapanyagok természetessége, tisztasága és nemessége az, ami egyben korlátoz is bennünket abban, hogy hogyan és mire használjuk őket.

Régít őrzök, az örökségünket vigyázom és vigyázunk akkor, amikor tisztelegve a régi mesterek előtt, tovább éltetjük azt a hagyományt, amit ők a mindennapi életükkel, harcukkal kialakítottak.

Az alapanyagok így korlátoznak bennünket, arra használjuk őket, amire „kell”, ami bennük van, azt kell kihozni belőlük. Michelangelo mondta, hogy „... minden kőben benne rejtőzik egy szobor, csak ki kell onnan szabadítani”. Nekem nem a szobrokat kell kiszabadítani, hanem az edényeket és beléjük kell lelket lehelni. És miközben beléjük lehelem a lelket, bennem is új élet kezdődik, hiszen ez a csodálatos anyag az én lelkemet is ápolja, vigyázza. Nyugalom és szeretet költözik belém, mikor egy tárgyat elkészítek, hiszen tudom, hogy mit hordoz magában, és remélem, hogy egy másik embernek az életét teszi fényesebbé, örömtelibbé.”

Kézi hímző – *Dr. Illés Károlyné* népi iparművész

„A népművészetnek, mint művészeti örökségnek több továbbélési, továbbíteli lehetősége van. Ilyenek azok a táborok is, ahol kézművészetet oktatnak. Az egykori falvak lányai, asszonyai a maguk szőtte anyagot nagyon sokszor díszítették hímzéssel. Ez volt az a tevékenység, amihez nem kellett külön műhely, és beilleszthető volt a nők többi elfoglaltsága közé. Nem volt olyan, aki nem tudott volna hímezni, varrni. Saját maguk készítették el kelenyéiket. Ezt a tudást szeretném átadni felnőtt és gyermek tanítványaimnak. Általam ismerkednek meg a hagyományos technikákkal, megszeretik, megtanulják. Alkotásaikkal megszépítik környezetüket, meghitté teszik ünnepeiket, egyedivé öltöztetik. Így kel életre népművészeti örökségünk. Ők azok, akik továbbviszik, feltárják, felelevenítik a régmúlt idők formakincsét, színeit, motívumait, hogy munkáikkal örömet szerezzenek családjuknak és a hozzájuk betérőknek.”

Szövő – *Lakatos Istvánné* népi iparművész

„A Békés megyei Népművészeti Egyesület tagjaként tanultam meg a kézi szövést és gyakorlom, oktatom ma is. Zsúrizott szőnyegek, vásznaim számos kiállításon szerepeltek.

Fontosnak tartom a hagyományok őrzését, régi paraszti kultúra megtanulását, továbbadását a következő nemzedéknek.

Szükségesnek tartom a még fellelhető régi szőttek kielemezését, dokumentálását, hogy az utódaink is a megismert technikával a mai modern lakásukba hasznos tárgyakat tudjanak készíteni.”

Nemezkesztő – Kaszás Ákos népi iparművész

„Számomra a nemez nemcsak a legősibb kelmféle, hanem élő és lélegző anyag. Ahogy a keleti népek, magam is élőlénynek tekintem, mely nemezként nemesíti környezetét és viselőjét. Szűrőként megszűr az ártalmas erőktől, s abaként átlényegít és beavat egy misztériumba.

A nemez számomra örökség, tárgyi és szellemi hagyomány, gyökérzet a megtartó múltba. Mint a nemezt máig használó ázsiai népek, minden bizonnyal a honfoglaló eleink is a régi, viseltes takarót, jurtalapot szétfejtés után újra feldolgozták egy új, készülő használati tárgyhoz. Hitük szerint ezáltal az új anyagba költözött a régi tárgy ereje, lelke. Mert hiszen a nemez lelkes anyag. Hiszem, hogy így hagyományozódik az anyag és mintavilág által múltunk és múltam.”

A tábor célja: palmettás motívumokkal készült meditációs szőnyeg rekeszes-berakásos mintázása (méret 80x80 cm). A mintázáshoz szükséges színes gyapjú egy részét a táborban festőnövényekkel színezzük. Az önálló minták megtervezése előtt megismerkedünk megyénk gazdag honfoglaláskori fémlélekanyagával, valamint a kazettás mennyezetű templomok jellegzetes motívumaival, melyek ihlető forrásként szolgálhatnak a tervezéshez. Műhelyfoglalkozásainkon a nemezelés ősi gyökereit elevenítjük fel mind a mintakincsben, mind az alkalmazott gyakorlatban.”

Fajáték készítő, faműves – Széll János népi iparművész

„Minden emberben benne él a vágy: JELET HAGYNI A VILÁGBAN. Legfontosabb feladatunk a nevelést – tanítást tartom. Ha a hagyomány az, amit egy generáció megőrzésre és átadásra érdemesnek tart, akkor ez érthető. Az alkotó ember a jövő le-tétevényese. Az ő szemléletük formálása a mai kézműves generáció legfontosabb feladata. A táborok jól szolgálják ezt a célt. Nem az a fontos, hogy egy hét alatt megváltuk a világot, hanem az, hogy a technikai tudás mellett a szemléletet is formáljuk. Az alkotók pillanatok alatt elsajátítják a különböző szakmai fogásokat, a hagyományos kultúra megismerése, a tárgyi világ tartalommal való megtöltése azonban hosszabb időt igényel. A táborokban egyéni és közösségben végzett munkára is van lehetőség. Az együtt gondolkodás, a közös alkotás a legnagyobb emberformáló erő. Az eszmék, tapasztalatok cseréje nagy segítség lehet később az egyéni alkotói munka végzésénél.”

Néptánc – Busai Norbert és Busai Zsuzsa oktatók, a Jászság Népi Együttes táncosai Népművészet Ifjú Mesterei, Örökös Aranygyöngyös, Aransarkantyús táncosok.

„Az Észak-Mezőség egy újra felfedezett falujának táncait tanítjuk. A helyi páros táncok mellett a vidék egyik jellegzetes férfi táncát, a ritka magyart is megtanítjuk az érdeklődők számára. Több alkalommal kerültünk személyes kapcsolatba buzai táncosokkal, énekesekkel, tőlük gyűjtöttük a következőket az énekléssel és a tánccal kapcsolatban, melyet mi is mottónknak tartunk tanításaink során.”

Salánki Teréz (született 1938. április 18.)

„Lélek kell hozzá, s szeretet! Énekelni se, táncolni se, aki nem tiszta lelkéből csinálja, nem tudja! Az csak csinálja, hogy szóljon, úgy. De aki nem tiszta lelkiből énekel, az az ének, se az ének nem szép, se a tánc nem szép. Asztán nem tudom, hogy máshogy fogalmaztam.”

Takács Anna (született 1939. szeptember 18.) „A tánc, meg az ének ez egy Isteni áldás. Egy талант, aki ezt meg tudja csinálni, és hozzá kell nagyon sok szeretet és tanulás. Azt kicsi kortól kell gyakorolni, és megtanulni. Okosabbaktól, öregebbektől összeszedni, akik már azt táncolták, énekeltek. És gyakorlat, s szeretet.”

Ének és zene - Hajdú Ágota népzenei szaktanácsadó

„Embernek ének őrzi az időt, az tartja számon minden eleinket. Hallgass meg egy semmicske éneket szíve járását hallod az időnek.”

„... dallamos sóhaja a léleknek. Kinek dúdolgatás, kinek szövegbe-dallamba bújtatott panasz, kinek erőtlő, lelkesedéstől szárnyaló sorok...

Minden lélekzöldülésnek meg van a népdalba kódolt párja. A népdaléneket tanulni ehhez az egymásra találásnak lehetőségét kínálja. A szöveg- és dallamvariációk sokasága jelenti az árnyalt hangulatok közötti átjárhatóságot, míg a szimbólumok áttetsző szálaiból font gondolatmenet mondja ki helyettünk a kimondhatatlant.”

EGYÉB TUDNIVALÓK A TÁBORRAL KAPCSOLATBAN

A tábor időtartama alatt a csoportok szakáguknak megfelelően, előre kidolgozott tematika alapján dolgoznak országosan és a megyében is elismert szakemberek segítségével.

A csoportos foglalkozások reggel 9 órától délután 6 óráig tartanak. Mivel egy-egy régi mesterség, kézműves tevékenység fogásait, vagy tánc mozdulatait, koreográfiáját csak lépésről-lépésre haladva, egymás után lehet megtanulni, ezért érdemes egy területen elmélyülni, gyakorolni! Természetesen a mesterek, tanítók lehetőséget nyújtanak arra is, hogy a tábor résztvevői, vagy a táborba látogató rokonaik, ismerőseik is ismerkedhessenek a mesterséggel, erre napijegyet lehet váltani az érdeklődőknek.

A tábor szintű programok a délutáni és az esti órákra tevődnek. A közös programok között szerepelnek néprajzi előadások, viselet bemutató, ökológiai előadás, "szúnyogmozi", népi ételek kóstolója, lesz mese, tánc, ének és muzsika.

Részvételi díj: 16.000 Ft

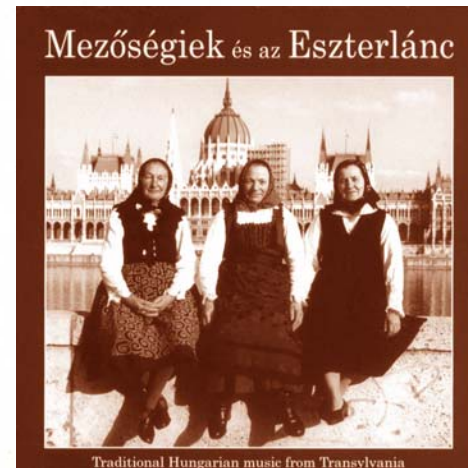
Szállás és étkezés

Sóstói lovas klub, turistaház, kemping és szabadidőpark (www.sostoilovasklub.hu)

Férőhely: 150 fő

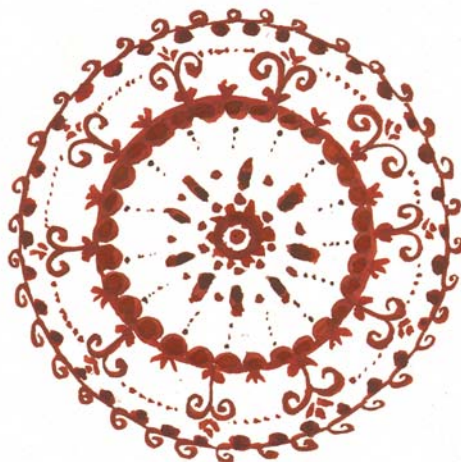
A részvételi díj a szállás és étkezés költségeit NEM tartalmazza.

ESZTERLÁNC ÉS A BUZAI AK

FA SZERKEZETŰ KÖRHINTA

Partnereink, támogatóink

Szervező:

*A kiadványban szereplő grafikákat
készítette: Havasi Dóra Zita*

*A kiadványt tervezte, szerkesztette,
nyomtatta: Signatura Grafikai Stúdió*

Bors Alapítvány – 4400 Nyíregyháza, Szabolcs út 6.
Makra Márta, tel.: 20/926 9113, 30/566 4910
E-mail: makramarta@gmail.com